

RĂSPÂNDIREA BOLILOR EPIDEMICE ÎN CONTEXTUL EPIDEMIEI GENERATE DE COVID-19

Iana CHETREAN
Facultatea de Drept

CZU: 343.347:616.98(478)

ianachetreaan12@gmail.com

Sănătatea publică și drepturile omului sunt de obicei argumente avansate împotriva incriminării comportamentului individual care riscă transmiterea bolilor.

Conceptual, epidemia este extinderea unei boli contagioase într-un timp scurt, prin contaminare, la un număr mare de persoane dintr-o localitate, regiune, etc. Atunci când o epidemie se extinde pe un teritoriu foarte mare, cuprinzând într-un timp relativ scurt toată populația dintr-o țară, din mai multe țări sau chiar din continente întregi, aceasta poartă denumirea de pandemie.

Potrivit exigențelor legale ale Republicii Moldova, nerespectarea măsurile instituite în vederea prevenirii sau combaterii bolilor epidemice poate atrage, după caz, fie răspunderea contravențională (art.76¹ CC), fie răspunderea penală (art.215 CP). Comparativ aceste două forme ale răspunderii se aplică în funcție de intensitatea urmărilor prejudiciabile și acțiunile sau inacțiunile îndreptate spre prejudicierea sănătății populației.

În contextul situației epidemice recente, atât Codul Contravențional cât și Codul Penal au suferit modificări în ceea ce privește sancțiunile prevăzute de norma de incriminare a faptelor date, instituind pedepse mai aspre adaptate pericolului social precum și de fapta prejudiciabilă și de multitudinea modalităților factuale de comitere a acesteia.

La general, componența de infracțiune prevăzută la art.215 CP de-a lungul timpului a suferit o serie de modificări, dobândind din ce în ce mai mult interes în contextul răspândirii virusului SARS-CoV-2 și implicit a bolii COVID-19.

Din analiza practicii naționale s-a constatat că în Republica Moldova, la momentul actual nu a fost înregistrată nicio cauză penală privind incriminarea nerespectării măsurilor de prevenire sau combatere a bolilor epidemice. Comparativ, în România, care la fel au adoptat o serie de modificări, se observă absolut opusul. Potrivit studiilor și analizei fac-

torului criminogen, în România săptămânal Ministerul Afacerilor de Interne raporta întocmirea a o serie de dosare penale pentru „Zădărnicierea combaterii bolilor” faptă prevăzută la art.352 CP României.

În acest context, se pune întrebarea de ce în Republica Moldova, în contextul în care zilnic erau mediatizate o serie de nerespectări a măsurilor de prevenire sau combatere a bolilor epidemice pe banca organelor de urmărire penală nu se află încă niciun dosar penal sub incidența art.215 CP? În viziunea noastră problema rezidă în dispoziția normei care instituie latura obiectivă a faptei.

Așadar, latura obiectivă a faptei infracționale de la art. 215 din CP al RM include: a) fapta prejudiciabilă care se exprimă atât prin acțiuni active cât și prin inacțiunea de nerespectare a măsurilor de prevenire sau combatere a bolilor epidemice; b) urmările prejudiciabile sub formă de: 1) răspândire a unei asemenea boli sau 2) vătămare gravă sau medie a sănătății sau cu decesul persoanei; c) legătura causală între fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

Deci, în conjunctura celor invocate mai sus, situația premisă este să existe anumite măsuri care pot fi întreprinse de organele de stat competente să emită acte normative, precum și de organele sanitare ori alte organe de specialitate, cu drept de dispoziție, cărora le revine sarcina de a preveni și combate bolile epidemice.

Odată cu modificările aduse acestei componente de infracțiuni, legiuitorul a completat și Codul Contravențional cu un nou articol – art. 76¹. Este vorba despre nerespectarea măsurilor de profilaxie, prevenire sau combatere a bolilor epidemice. De asemenea, cei care vor prezenta date eronate în fișele epidemiologice vor fi sancționați potrivit legii contravenționale. Respectiv, în acest sens, legiuitorul a lăsat în umbră norma prevăzută de Codul penal, fiind pe larg aplicabilă legea contravențională.

Având drept fapt, că această componentă (art.215 CP) este una materială, pentru consumarea acesteia legiuitorul indică expres survenirea urmărilor, și anume: a) răspândirea unei boli epidemice; b) vătămarea gravă; c) vătămarea medie a sănătății; d) decesul persoanei. Așadar, atestăm că într-un oarecare fel, este greu de probat că urmarea prejudiciabilă a survenit în urma comportamentului deviant al făptuitorului de la normele instituite de autorități în vederea prevenirii și combaterii epidemiei provocate de virusul SARS-CoV-2. Mai mult, în unele cazuri, făptuitorul, poate fi asimptomatic, respectiv contagios pentru ceilalți, fără ca acesta

să cunoască. În acest context, potrivit studiilor, persoanele cu simptome ușoare (oligosimptomatice) sau asimptomatice sunt o componentă-cheie a răspândirii COVID-19.

Într-o altă lumină, legiuitorul prevede în calitate de subiect al infracțiunii și persoana juridică, respectiv, în această ordine de idei identificarea făptuitorului este mai ușoară, decât atunci când în această ipostază avem o persoană fizică. Acest aspect se evidențiază și datorită hotărârilor CNESP unde se indică expres obligațiile persoanelor juridice în vederea prevenirii și atenuării infecției Covid-19. Sub acest aspect, persoanei juridice îi sunt instituite anumite reguli care trebuiesc respectate cu rigoare, în caz contrar, dacă se va atesta că în urma nerespectării acestora s-a soldat cu răspândirea bolii provocate de virusul SARS-CoV-2, va putea surveni răspunderea.

Punând în discuție urmările prejudiciabile instituite de legiuitor, atestăm că nu există impedimente de a stabili urmarea de la alin.(2) art. 215 CP, or, în conținutul acestuia, legiuitorul prevede expres vătămarea gravă sau medie a sănătății, precum și decesul persoanei. *Deși*, potrivit studiilor, virusul este prezent în organismul persoanei în mediu 20 de zile, s-au găsit însă probe la pacienți care arătau că și după 37 de zile virusul mai exista în organism. Deci, consecințele infectării cu virusul SARS-CoV s-ar califica ca o vătămare a sănătății care este în coraport cu efectele virusului asupra sănătății persoanei (pneumonie, boli cardiace, boli ale sistemului nervos, depresie, tulburare de stres posttraumatic, etc.), urmări ce cad sub incidența alin.(2) art. 215 CP. Respectiv, în acest context ne confruntăm cu incertitudinea aplicării corecte a alin.(1) al art.215 CP, întrucât acesta prevede răspândirea unei asemenea boli care nu este în niciun fel explicată amploarea de transmitere și o eventuală vătămare ușoară a sănătății care durează mai mult de 6 zile, dar nu mai mult de 21 zile (trei săptămâni).

Așadar, legiuitorul introducând urmarea prejudiciabilă „răspândirea unei asemenea boli (epidemică)” (alin.(1) art.215 CP) în conținutul componentei de bază, a făcut imposibilă aplicarea în practică a acesteia.

La general, pentru a defini răspândirea unei boli epidemice trebuie să analizăm treptat fiecare noțiune. Potrivit dicționarului medical boala epidemică reprezintă creșterea prevalenței unei boli în cadrul unei populații¹. Răspândirea virusului SARS-Co-V-2, din perspectiva oamenilor de știință

¹ <https://dictionar.romedic.ro/boala-epidemica>

reprezintă transmiterea de la o persoană la alta pe cale respiratorie, prin picături de secreție, produse când o persoană infectată tușește, strănută, vorbește sau respiră și se află în imediata apropiere a altor persoane, precum și prin contact personal neprotejat cu o persoană infectată (atingere, strângere de mână, etc.) sau indirect prin obiecte contaminate.

Din nefericire legiuitorul nu ne oferă o definiție în acest sens, nefiind efectuată o anumită limită care să poată delimita când fapta prejudiciabilă de nerespectare a măsurilor de prevenire și combatere a infecției COVID-19 este sancționată potrivit Codului Contravențional și când potrivit Codul Penal. Totuși, potrivit, alin.(2) art.14 CP „*Nu constituie infracțiune acțiunea sau inacțiunea care, deși, formal, conține semnele unei fapte prevăzute de prezentul cod, dar, fiind lipsită de importanță, nu prezintă gradul prejudiciabil al unei infracțiuni*”. Anume din acest considerent se explică de ce în contextul situației epidimiologice actuale este inaplicabil art.215 CP, acest fapt fiind guvernat de principiul legalității, întrucât interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise, respectiv este incidentă legea cea mai favorabilă pentru făptuitor, deci sancțiunea prevăzută de art.76¹ Cod Contravențional. Astfel, deosebirea de bază între norma reglementată de Codul Contravențional și cea prevăzută de Codul Penal ține de urmarea prejudiciabilă. Așadar, dacă norma contravențională prevede doar „*nerespectarea prevederilor/măsurilor de profilaxie, prevenire și/sau combatere a bolilor epidemice, precum și a măsurilor de sănătate publică stabilite de autoritățile competente*”, aceasta fiind o dispoziție formală, atunci alin.(1) art.215 CP prescrie urmarea prejudiciabilă sub forma „*răspândirii unei boli epidemice*” în urma neonorării obligațiilor impuse în vederea combaterii acestui virus.

Prin prisma celor analizate, propunem legiuitorului includerea în Cap. XIII din Partea Generală a Codului penal a unei norme care să definească noțiunea de „*boală epidemică*” și conceptul de „*răspândirea unei boli epidemice*” stabilind factori și parametri cantitativi și calitativi adaptați potrivit studiilor oamenilor de știință în acest domeniu. În această ordine de idei, propunem legiuitorului introducerea art. 134²¹ intitulat „*Răspândirea unei boli epidemice*”, cu următorul conținut:

(1) *Prin boală epidemică se înțelege maladia contagioasă care se extinde din cauza unui focar, prin contaminare, extinzându-se pe un teritoriu mare și care cuprinde o populație numerosă într-un timp scurt.*

(2) *Răspândirea unei boli epidemice reprezintă transmiterea de către o persoană la cel puțin alteleia pe cale directă sau indirectă (modalități adaptate fiecărei boli în parte prevăzute de protocoalele și regulamentele Ministerului Sănătății) a unei boli epidemice.*

Totodată, într-u funcționarea corectă și activă a acestei componente sunt necesare implementarea unor modalități speciale de investigații pe care să le aplice organele de drept pentru depistarea faptelor infracționale de acest gen și sancționarea potrivit Codului Penal.

În consecință, susținem remediile invocate mai sus pentru a responsabiliza cetățenii în vederea respectării măsurilor de prevenire și combatere a bolilor epidemice și a pune capăt acestei boli infecțioase care suprimă în continuare sănătatea omenirii.